

ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

У перший тиждень війни було досить складно та фінансова стійкість економіки України у податковій сфері визначалася наявними резервами громадян, бізнесу та самої держави. У той же час було дуже важлива впровадження комплексу заходів підтримки для подальшого утримання фінансової стійкості. Було знижено податкове навантаження, були схвалені три, так звані, пакети безпрецедентно радикальної та ліберальної податкової реформи за для спрощення та полегшення адміністрування. Усе це було для сприяння фінансової стійкості економіки за часів воєнного стану. Дуже важливим у подальшому є моніторинг виконання державою міжнародних правових норм.

Водночас почалася переорієнтація бюджетної сфери на першочергове задоволення потреб безпеки й оборони. Також уряд почав забезпечувати фінансування соціальної, медичної та освітньої сфер. Дуже позитивним є переведення інформації в цифрову форму, а також низку процесів, зокрема процедур отримання допомоги в рамках «eПідпримка».

В умовах гострої обмеженості бюджетного ресурсу під час воєнного стану зростає значення фінансово-економічної обґрунтованості управлінських рішень, що дозволяє досягати балансу фіскальної достатності, економічної ефективності та соціальної справедливості. У свою чергу НБУ під час воєнного часу реалізував низку важливих заходів у монетарній політиці та регулюванні фінансових секторів, спрямованих на підтримання фінансової стійкості. Комплексне впровадження цих заходів сприяє безперервному фінансуванню видатків державного бюджету, забезпечує додаткове фінансування Збройних сил України, збереження ресурсної бази банківської системи та підвищення її ліквідності, підтримку на необхідному рівні обсягу міжнародних резервів, амортизує об'єктивні труднощі тимчасового перебування українців за кордоном та сприятиме підвищенню обізнаності суспільства щодо заходів державної підтримки населення у фінансовій сфері. НБУ наголосив, що фінансуватиме лише критичні випадки уряду в обмежених обсягах у період воєнного часу. Такий підхід дасть змогу мінімізувати ризики високої інфляції та порушення макрофінансової стабільності й сприятиме швидшому відновленню ринкових засадах функціонування економіки та фінансових ринків у повоєнний час [1].

Також Україна сумлінно виконує свої зобов'язання перед кредиторами навіть у ситуації воєнного стану та зберігає за собою статус надійного партнера. Було здійснено інтенсивні перемовини з міжнародними партнерами для отримання фінансової допомоги. Україна повністю здатна обслуговувати свої зобов'язання в наступні кілька років, але це залежить від доступу до офіційного пільгового фінансування від міжнародних фінансових організацій та інших країн-партнерів. Усі великі Міжнародні фінансові організації оголосили готовність надавати Україні фінансову підтримку в довгостроковій перспективі [2]. Ефективним є застосування методів управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, які зарпоновані Птащенко Л.О. [3].

Отже, можна зробити такі висновки, за період воєнного стану Україна є досить фінансово стійкою, дивлячись на створені умови. Зроблено усе, щоб міг жити навіть маленький бізнес у сфері оподаткування. Багато країн світу створили резерви допомоги Україні в довгостроковій перспективі, що означає поступове відновлення держави та фінансово стійкої економіки.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань діяльності Національного банку України : Закон України від 19 жовтня 2019 р. № 1811-IX // URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2022р).
2. Про Державний бюджет України на 2022 рік : Закон України від 23 лютого 2022 р. № 1928-IX // URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2022р).
3. Liana Ptashchenko, Daria Korniienko. Tools for assessing of business receivables and payables. Економіка і регіон, № 2, 2020 С. 37 - 42.

УДК 336.71

Єгоричева С. Б., д.е.н., професор

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ДОВІРА У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Військові дії на території будь-якої країни порушують умови функціонування бізнесу, логістичні зв'язки, транспортне сполучення, безпеку матеріальних засобів та ін. Особливо небезпечні такі впливи для банківського сектору, який потерпає від невизначеності, невпевненості, сумнівів у можливості збереження коштів та інших цінностей, своєчасності проведення операцій, виконання зобов'язань, узагальнюючи – від зниження або повної втрати довіри.

Довіра є складною категорією, яка вивчається широким спектром наук – етикою, соціологією, психологією, інституціональною економікою. Можна говорити про те, що сучасне суспільство функціонує як система багаторівневої взаємної довіри. Довіра лежить в основі більшості процесів соціальної, у тому числі, ділової комунікації. Відомий польський науковець П. Штомпка уточнює, що довіра – це очікування добросовісної поведінки з боку інших щодо нас. Воно виступає свого роду ставкою щодо майбутніх непередбачуваних дій інших суб'єктів [1]. Складовими довіри є надійність партнера, почуття єдності, що проявляється у наявності спільних цілей і принципів, передбачуваність. Отже, довіра базується на знанні контрагента і здатності передбачати, прогнозувати чи впливати на його діяльність, що підтверджується досвідом взаємодії з ним [2].

Становище банків як фінансових посередників об'єктивно потребує наявності довіри між сторонами як депозитних, так і кредитних угод, які є тривалими у часі і відбуваються в умовах невизначеності. Запорукою формування значної частини банківських ресурсів є довіра фізичних осіб до фінансових інститутів, а її послаблення або втрата (так звані «набіги вкладників») призводять до втрати банком ліквідності з перспективою неплатоспроможності. З іншого боку, у процесі кредитування банк передає залучені ресурси у користування, довіряє їх позичальникам, сподіваючись на виконання ними своїх кредитних зобов'язань, адже саме слово «кредит» походить від латинського *credere*, що означає вірити, довіряти.

Підтримання та зміцнення довіри в банківській системі відбувається завдяки спільним зусиллям самих банків, центрального банку, аналітичних та рейтингових агенцій, засобів масової інформації, а також і самих клієнтів, рівень фінансової й правової грамотності яких поступово підвищується. Довіру до банків складно оцінити кількісно, втім, з одного боку, певним її індикатором вважається динаміка обсягів вкладів домогосподарств, а з іншого – вона може бути виміряна у результаті соціологічних досліджень. В Україні у передвоєнний період ці показники дещо суперечили один одному. Так, за даними опитування Центру Разумкова щодо довіри до інститутів суспільства, проведеному у серпні 2021 року, комерційні банки мали достатньо низький баланс довіри-недовіри як різниця між часткою тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє суспільному інституту: -52,5 (для порівняння: